

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Voortgezet Onderwijs

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijks-overheid.nl

Onze referentie

34852943

Bijlagen

1. Examenmonitor 2022
2. Vaardigheidsonderzoek

Datum 21 november 2022
Betreft Examens 2023

In deze brief informeer ik uw Kamer, zoals gebruikelijk na de jaarlijkse examenperiode, over de resultaten van de eindexamens 2022, en de vaardigheidsontwikkeling van examenleerlingen. Daarnaast informeer ik u over mijn besluit om voor de examens van 2023 grotendeels terug te gaan naar de situatie van voor corona en alleen nog enkele kleine maatregelen te treffen, namelijk het verlengen van het tweede tijdvak van het centraal examens en de afnameperiodes van de digitale examens in het vmbo en het centraal schriftelijk en praktisch examen (hierna: cspe). Ik vind het belangrijk om vroegtijdig in het schooljaar scholen, docenten en leerlingen daar duidelijkheid over te geven. Gegeven de coronasituatie van de afgelopen 2,5 jaar is dit geen gemakkelijk besluit en ik neem u daarom graag mee in mijn overwegingen.

Leerlingen en leraren spannen zich maximaal in, welbevinden punt van zorg

Leerlingen knokken op het moment keihard om zich goed voor te bereiden op hun examens. En docenten spannen zich maximaal in om hen daarbij te ondersteunen. Om leerlingen de benodigde vaardigheden mee te geven, maar ook om eenieder daadwerkelijk weer in de leerstand te krijgen, een essentiële voorwaarde om te kunnen leren. Over de hele linie wordt er hard gewerkt en deze inspanningen werpen hun vruchten af. Ik heb hier veel waardering voor, want ik zie dat de gevolgen van de coronapandemie nog altijd gevoeld worden. Zo komt uit de derde voortgangsrapportage NP Onderwijs naar voren dat er veel zorgen zijn over het welbevinden van leerlingen. Vooral meisjes in het vo scoren op het vlak van welbevinden en concentratie veel lager dan voor corona en ervaren meer prestatiedruk. Een deel van de leerlingen heeft meer moeite om tot leren te komen, is minder gemotiveerd en heeft moeite met plannen. Om scholen in staat te stellen om leerlingen op dit vlak te helpen en ondersteunen kunnen scholen met de middelen en handvatten uit het Nationaal Programma Onderwijs extra inzetten op de ontwikkeling van executieve vaardigheden (zoals plannen en de aandacht vast kunnen houden) en op het welbevinden van hun leerlingen. Deze vaardigheden zijn in het bijzonder belangrijk voor examenleerlingen.

Effecten van de maatregelen op de examens van 2021 en 2022

In mijn besluit over de examens in het schooljaar 2023 weeg ik ook de effecten van de maatregelen met betrekking tot de examens uit 2021 en 2022 mee. Door deze maatregelen lagen de slagingspercentages in die jaren merkbaar hoger (respectievelijk 94,3% in 2022, 94,9% in 2021 versus 92% in de periode 2016-2019) dan normaal. Uit rapportages en in gesprekken met docenten en scholen verneem ik dat de maatregelen van de afgelopen jaren, en dan met name de duimregeling, een merkbaar effect op de motivatie, het (strategisch) leergedrag en daarmee de vaardigheden van leerlingen hebben gehad.

Dit effect zien we bijvoorbeeld terug in de cijferontwikkelingen van wiskunde. Voor de groep (vmbo)leerlingen die dit vak wel konden duimen zien we een substantiëlere daling in de gemiddelde cijfers dan in de groep leerlingen die dat niet kon (havo en vwo).¹ Doordat een deel van de leerlingen (on)bewust geanticipeerd heeft op maatregelen is het ook moeilijker om een goed beeld te vormen van de vaardigheidsontwikkeling. Dit wordt versterkt doordat een groter deel van de leerlingen dan normaal zeer lage cijfers haalden. We weten niet of een leerling een laag cijfer haalde omdat hij de stof niet goed genoeg beheerste of dat de leerling er vooraf voor gekozen heeft om zich gericht in te spannen voor andere vakken. Een bijkomend positief effect van het niet treffen van maatregelen, zoals de duimregeling, in 2023 is dan ook dat scholen, vervolgopleidingen en de Inspectie weer beter zicht krijgen op prestaties van leerlingen. Hierdoor kunnen docenten ook beter maatwerk bieden aan leerlingen.

Examens 2023: terug naar normaal, wel meer flexibiliteit

Het wel of niet nemen van compenserende maatregelen voor de examens is een moeilijke keuze, want voor sommige leerlingen is de situatie nog steeds uitdagend. De vraag is echter waar we hen het beste mee helpen. Bij leraren in het vo en in het vervolgonderwijs leeft de zorg dat we voor de examens blijvend genoeg nemen met minder. Het is bovendien in het belang van leerlingen dat de exameneisen weer teruggaan naar het niveau van voor corona. Dit zorgt ervoor dat ze zo goed mogelijk voorbereid zijn op de samenleving en de arbeidsmarkt en succesvol zijn in hun vervolgopleiding. Leerlingen moeten hiervoor de benodigde kennis en vaardigheden hebben, anders kunnen zij daar later alsnog last van krijgen. Ik wil de inspanning van scholen, docenten en leerlingen ondersteunen om hen te helpen dit te realiseren in plaats van dat te doorkruisen door maatregelen te nemen die de eisen verlichten. Met alle betrokkenen in het onderwijs moeten we tegelijkertijd zorgen dat leerlingen die zich zorgen maken over het kunnen slagen, zich gesteund voelen.

Het is voor leerlingen vooral ook belangrijk dat zij op dit moment in het schooljaar duidelijkheid krijgen over de prestatie die we van hen vragen bij de examens, zodat zij zich met hun docenten gericht kunnen voorbereiden.

Gelet op de eerdergenoemde overwegingen, zullen we bij de examens van 2023 een prestatie vragen aan leerlingen die vergelijkbaar is met die van voor corona, waarbij we wel extra flexibiliteit willen bieden aan leerlingen en scholen, in het bijzonder in het vmbo. Dit doen we door het tweede tijdvak te verlengen naar tien dagen. Leerlingen leggen hun examens, zoals normaal, in principe voor het eerst af in het eerste tijdvak maar ziekte en quarantaine tijdens het eerste tijdvak kan

hiermee beter worden opgevangen. Ook verlengen we de afnameperiodes van de digitale flexibele examens in het vmbo en het cspe (cspe) tot aan de laatste schooldag van de laatste vakantieregio. Hierdoor hebben scholen en leerlingen meer tijd om examens af te nemen.

Onze referentie
34852943

Examenresultaten 2022

De jaarlijkse examenmonitor van DUO geeft inzicht in zowel de examenresultaten van het regulier voortgezet onderwijs van de afgelopen examenperiode, als de impact van de aanvullende examenmaatregelen die in 2022 zijn genomen. Daarnaast hebben het CvTE en Stichting Cito (Cito) voor het tweede jaar op rij onderzoek gedaan naar de vaardigheidsontwikkeling van examenkandidaten. Hieronder zal ik de belangrijkste resultaten van beide onderzoeken bespreken. Bijgevoegd bij deze brief vindt u de volledige examenmonitor van DUO, de analyse van CvTE en Cito naar de vaardigheid en de begeleidende brief van het CvTE die mij op 9 november jl. is toegestuurd. Deze examenmonitor van DUO bevat de resultaten voor het regulier vo. De resultaten van de staatsexamens vo zijn nog niet beschikbaar omdat deze examens langer doorliepen. Ik informeer uw Kamer net als vorig jaar hierover in december.

Algemene resultaten 2022: een hoger slagingspercentage dan normaal

Afgelopen examenjaar slaagden 94,3% van de kandidaten. De slagingspercentages (zie tabel 1) zijn licht gedaald ten opzichte van 2021 (94,9%), maar liggen nog altijd hoger dan in de periode 2016-2019 (toen het coronavirus nog geen invloed had op het onderwijs en er geen examenmaatregelen waren). Net als in andere jaren zien we verschillen tussen de schoolsoorten. Het algemene patroon van de afgelopen jaren is nu weer zichtbaar: in vmbo-bb slagen gemiddeld de meeste leerlingen, in het havo ligt het slagingspercentage het laagst. In 2022 is het aantal kandidaten dat examen heeft afgelegd wederom lager dan voorgaande jaren. Deze trend is terug te zien in alle schoolsoorten. Dit heeft te maken met demografische ontwikkelingen. Maar het heeft ook te maken met het hoge slagingspercentage in 2020 en 2021: kandidaten die normaliter gezakt zouden zijn in 2020 en 2021 zijn niet weer in 2022 voor het examen opgegaan. Daardoor is de examenklas vanzelfsprekend kleiner in 2022.

Tabel 1: Slagingspercentages per examenniveau voor de jaren 2016 t/m 2022

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	aantal kandidaten 2022
vwo	91,2%	91,0%	91,5%	90,7%	98,9%	94,0%	92,8%	38.313
havo	88,6%	87,2%	87,6%	88,2%	97,5%	90,7%	90,6%	49.991
vmbo-GT	94,1%	92,8%	92,4%	92,9%	99,2%	96,4%	95,7%	49.197
vmbo-KB	95,7%	95,9%	95,2%	95,7%	99,5%	99,0%	98,8%	24.850
vmbo-BB	97,7%	98,0%	97,8%	97,9%	99,4%	99,3%	99,0%	14.169
totaal	92,7%	91,9%	91,9%	92,0%	98,8%	94,9%	94,3%	
aantal kandidaten	198.186	200.946	199.721	196.721	193.502	187.104	176.520	

Gemiddelde examencijfers (schoolexamen en centraal examen) verder gedaald

In 2022 is het gemiddelde schoolexamencijfer gedaald ten opzichte van 2021 (zie tabel 2). Terwijl er vorig jaar ook al werd geconstateerd dat de gemiddelden lager lagen dan in de periode voordat de coronapandemie uitbrak. Ook het gemiddelde cijfer voor het centraal examen daalt verder in 2022 (zie tabel 3). Vorig jaar was er ook al een afname van het gemiddelde cijfer voor het centraal examen. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat door de aanpassing van de normeringswijze de gemiddelde cijfers van het CE uit 2021 en 2022 niet zonder meer kunnen worden vergeleken met de gemiddelde cijfers uit eerdere jaren. Tot slot moet opgemerkt worden dat alle schoolexamencijfers (tabel 2) en alle cijfers behaald op het centraal examen (tabel 3) zijn meegenomen bij het berekenen van het gemiddelde, dus ook de cijfers voor de vakken die uiteindelijk niet meegenomen zijn in de uitslagbepaling door toepassing van de duimregeling. Het effect van de duimregeling wordt in de volgende paragraaf beschreven.

Tabel 2: Het gemiddelde cijfer behaald in de schoolexamens per examenniveau

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
vwo	6,67	6,67	6,67	6,66	6,80	6,65	6,60
havo	6,37	6,36	6,35	6,35	6,52	6,31	6,26
vmbo-GT	6,51	6,51	6,49	6,46	6,55	6,41	6,37
vmbo-KB	6,45	6,46	6,45	6,42	6,62	6,40	6,38
vmbo-BB	6,45	6,44	6,43	6,40	6,50	6,41	6,38
totaal	6,48	6,48	6,47	6,46	6,60	6,43	6,39

Tabel 3: Het gemiddelde cijfer behaald op de centrale examens per examenniveau

	2016	2017	2018	2019	2021	2022
vwo	6,52	6,54	6,54	6,51	6,47	6,41
havo	6,40	6,33	6,34	6,34	6,31	6,25
vmbo-GT	6,40	6,37	6,32	6,36	6,29	6,24
vmbo-KB	6,35	6,35	6,32	6,35	6,30	6,30
vmbo-BB	6,68	6,81	6,71	6,74	6,59	6,55
totaal	6,44	6,43	6,41	6,42	6,36	6,31

Effect maatregelen examens 2022

Net als in 2021 zijn er afgelopen examenjaar verschillende maatregelen genomen om de voorbereidingstijd voor het examen te vergroten en leerlingen te compenseren voor de omstandigheden waarin zij tijdens de coronapandemie het onderwijs genoten. Het gaat om de mogelijkheid om één vak buiten beschouwing te laten bij het vaststellen van de uitslag (de zogeheten duimregeling), de extra herkansing en de extra spreidingsmogelijkheid.

Duimregeling: aandeel geslaagde leerlingen met duimregeling is toegenomen

Door het toepassen van de duimregeling is in 2022 over alle examenniveaus heen 11,2% van de kandidaten alsnog geslaagd (zie tabel 4). Dit wil niet zeggen dat

11,2% van de leerlingen gezakt zou zijn als de duimregeling er niet was geweest. Naar verwachting zou in ieder geval een deel van de leerlingen in dat geval zich meer hebben ingespannen of gebruik hebben gemaakt van de (extra) herkansing. In 2021 lag dit percentage iets lager, toen slaagde 9,6% van de kandidaten dankzij de duimregeling. Een veel kleinere groep (0,7%) is geslaagd door toepassing van zowel de duimregeling als de mogelijkheid tot een tweede herkansing. De groep die baat heeft gehad bij een tweede herkansing maar geen gebruik heeft kunnen maken van de duimregeling is net als vorig jaar heel klein (0,1%). Voor vmbo-kandidaten was wiskunde verreweg het meest populaire vak om weg te strepen. Omdat wiskunde een kernvak is voor havo- en vwo-kandidaten, kwam wiskunde voor die schoolsoorten niet in aanmerking voor de duimregeling. Bij veel vwo'ers en havisten is de duimregeling toegepast op vakken uit het profieldeel. Er kan geconcludeerd worden dat er minder kandidaten geslaagd zouden zijn in 2022 dan in 2021 als er geen maatregelen waren genomen.²

Onze referentie

34852943

---

² Dit jaar kon DUO 94,8% van de uitslagen accuraat narekenen en zo een beeld vormen van hoeveel kandidaten profijt hebben gehad van de examenmaatregelen. Er is een kleine groep kandidaten (5,2%) waar de uitslag niet herleid kon worden, dit komt voornamelijk door onvolledige registratie van vrijstellingen.

Tabel 4: Het aantal en aandeel kandidaten dat geslaagd zou zijn zonder maatregelen, en dat geslaagd is vanwege de duimregeling, extra herkansing, of de combinatie van beide, per examenniveau

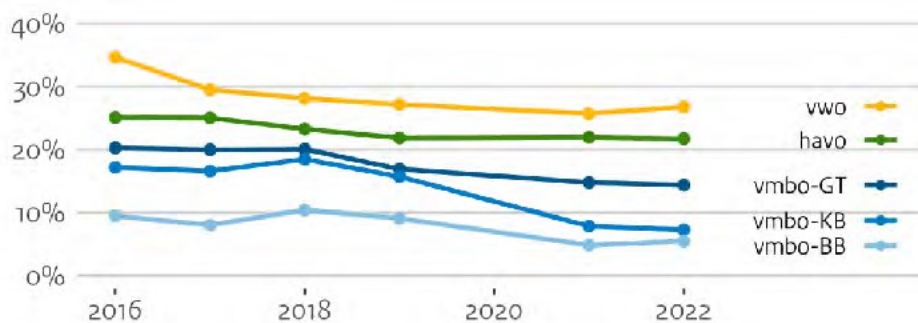
Onze referentie
34852943

		geslaagd zonder maatregelen		alleen geslaagd met beide maatregelen		alleen geslaagd met duimregeling		alleen geslaagd met tweede herkansing		onbekend
vwo	2021	32.266	85,4%	116	0,3%	2.494	6,6%	35	0,1%	2,1%
vwo	2022	30.559	80,6%	231	0,6%	3.010	7,9%	76	0,2%	3,8%
havo	2021	43.667	80,9%	222	0,4%	4.153	7,7%	114	0,2%	2,4%
havo	2022	38.095	76,6%	317	0,6%	5.129	10,3%	115	0,2%	3,7%
vmbo-GT	2021	40.695	78,3%	448	0,9%	6.674	12,8%	42	0,1%	4,4%
vmbo-GT	2022	36.023	74,2%	536	1,1%	6.955	14,3%	34	0,1%	6,1%
vmbo-KB	2021	21.159	79,5%	114	0,4%	3.426	12,9%	11	0,0%	6,2%
vmbo-KB	2022	18.901	77,6%	108	0,4%	3.394	13,9%	5	0,0%	6,6%
vmbo-BB	2021	12.346	87,1%	21	0,1%	923	6,5%	5	0,0%	5,6%
vmbo-BB	2022	11.450	83,0%	37	0,3%	1.019	7,4%	8	0,1%	8,3%
totaal	2021	150.133	81,3%	921	0,5%	17.670	9,6%	207	0,1%	3,7%
totaal	2022	135.028	77,4%	1.229	0,7%	19.507	11,2%	238	0,1%	5,2%

Extra herkansing: minder herkansingen dan normaal

Leerlingen die in 2022 opgingen voor het diploma konden, net als in 2021, het centraal examen van twee vakken herkansen. Hoewel er de afgelopen twee jaar dus sprake was van een ruimere herkansingsmogelijkheid dan normaal, ligt het aandeel kandidaten dat één of meer herkansingen aflegt lager dan in de periode vóór 2019 (zie figuur 1). Mogelijk is dit te verklaren door het kunnen inzetten van de duimregeling om alsnog te slagen. Voor vmbo-bb en -kb speelde hoogstwaarschijnlijk ook mee dat het beroepsgerichte profielvak dit jaar met een schoolexamen werd afgesloten (herkansingen van het schoolexamen worden niet door DUO geregistreerd). Als we de cijfers van afgelopen jaar vergelijken met de cijfers van 2021 dan valt op dat bij het vwo en vmbo-bb een stijging te zien is in het aantal herkansingen.

Figuur 1: Het aandeel kandidaten dat één of meer herkansingen aflegt, per examen niveau

Spreiden over de tijdvakken: beperkt gebruik en minder dan in 2021

Net als in 2021 hadden kandidaten in 2022 de mogelijkheid om de examenafnames te spreiden over twee volledige tijdvakken. Slechts 0,1% van de populatie heeft alle centrale examens in het tweede tijdvak afgelegd. De optie om minstens één vak voor het eerst af te leggen in het tweede tijdvak was iets populairder, hoewel het aandeel kandidaten dat in 2022 gebruik maakte van deze mogelijkheid lager was dan in 2021. Ook van de mogelijkheid om herkansingen in het derde tijdvak af te leggen werd in 2022 minder gebruik gemaakt dan in 2021, zoals onderstaande tabel 5 laat zien. Hierbij speelde mogelijk mee dat in het eerste tijdvak minder leerlingen afwezig waren als gevolg van corona dan in 2021.

Tabel 5: Het aantal en aandeel herkansingen afgenomen in het tweede en derde tijdvak per examenniveau³

			tweede tijdvak		derde tijdvak	
vwo	2021	12,322	75,8%	3,926	24,2%	
vwo	2022	13,021	77,2%	3,836	22,8%	
havo	2021	14,169	72,0%	5,509	28,0%	
havo	2022	13,270	73,0%	4,913	27,0%	
vmbo-GT	2021	10,594	80,9%	2,506	19,1%	
vmbo-GT	2022	10,315	84,0%	1,972	16,0%	

Effect van de maatregelen op leerlingen

Naar verwachting zullen sommige leerlingen zich gericht hebben ingespannen omdat zij wisten dat de duimregeling voor hen een vangnet bood. De examenmaatregelen hadden daarom niet alleen invloed op de uitslag van leerlingen, maar ook op hun gedrag in aanloop naar het examen. Uit de bovenstaande gegevens kan bijvoorbeeld niet worden geconcludeerd dat zonder

³ De overgrote meerderheid van leerlingen in vmbo-bben - kb legt digitaal examen af gedurende een flexibele afnameperiode, waardoor er voor hen geen sprake is van vaste tijdvakken.

de duimregeling het slagingspercentage 11,2 procentpunt lager zou hebben gelegen. Naar verwachting zou dat effect al met al wat kleiner zijn geweest. Er kan echter niet worden nagegaan wat leerlingen hadden gedaan als de maatregelen er niet waren. Op basis van bovenstaande gegevens kunnen daarmee niet direct conclusies worden getrokken over de vaardigheid van leerlingen uit het examencohort 2022. In het onderzoek van het CvTE en Stichting Cito (Cito) dat ik hieronder beschrijf kan dat wel.

Onze referentie
34852943

Vaardigheidsonderzoek

CvTE en Cito hebben een onderzoek uitgevoerd naar de vaardigheid van kandidaten uit het examencohort 2022. Dit onderzoek is ook vorig jaar uitgevoerd voor het examencohort 2021.⁴ Zoals ik al aangaf in mijn Kamerbrief van december 2020 is dit onderzoek nodig omdat het CvTE vanwege de coronaomstandigheden in het onderwijs niet op een reguliere wijze kon normeren.⁵ Hierdoor reflecteerde de hoogte van de cijfers mogelijk niet precies de vaardigheid van de kandidaten. Het CvTE en het Cito onderzochten daarom in welke mate de examenresultaten van 2022 in het regulier voortgezet onderwijs gerelateerd konden worden aan die uit de jaren 2015-2019. Om deze vaardigheid te onderzoeken werden de gegevens die het Cito jaarlijks verzamelt voor het normhandhavingsonderzoek gebruikt. De gegevens betreffen de scores op de CE's die door docenten zijn ingevoerd in Wolf (uitwisselprogramma voor examengegevens), de scores op de digitale centrale examens in vmbo-bb/kb, en gegevens die rondom de examen campagne worden verzameld om de moeilijkheidsgraad van CE's te onderzoeken.

De resultaten tonen aan dat er een gemiddelde vaardigheidsdaling te zien is bij de inhoudelijke clusters van examens. Het CvTE clustert meerdere centrale examens (bijv. CE Nederlands in het vmbo, havo en vwo) om zo betere schattingen te kunnen geven over de vaardigheidsontwikkeling. De dalingen zijn in de orde van grootte van 0,2 (cluster Nederlands) tot 0,7 cijferpunt (cluster Wiskunde). De vaardigheidsdaling van de clusters mens en maatschappij, exact en moderne vreemde talen liggen hier tussenin. Alleen het cluster Engels vormt hierop een uitzondering met een stijging van 0,1 cijferpunt. Uit het onderzoek komt verder naar voren dat de vaardigheid in alle schoolsoorten is gedaald met gemiddeld 0,2 tot 0,4 cijferpunt. Deze vaardigheidsdaling was in 2021 nog niet te zien in het vwo en vmbo-kb. De resultaten van 2022 zijn voor de rest grotendeels vergelijkbaar met die van 2021. Het vaardigheidsverschil van 2022 ten opzichte van voor de coronapandemie is in het cluster Nederlands kleiner dan in 2021 ten opzichte van voor corona en groter in het cluster exact. Voor alle andere clusters is het verschil niet significant.

Het beeld van afgenomen vaardigheid bij bepaalde clusters van vakken, maar toegenomen vaardigheid bij Engels sluit aan op het beeld dat naar voren kwam uit de voortgangsrapportage NP Onderwijs van 17 november jl. In deze voortgangsrapportage informeerde ik u over de positieve ontwikkeling van de leerprestaties vorig schooljaar bij Engels in de onderbouw van het vo, terwijl bij Nederlands en rekenen-wiskunde de vertragingen juist wat toenamen.

Duimregeling lijkt negatief effect te hebben op vaardigheden

---

⁴ Kamerstukken II, 2021-2022, 31 289, nr. 506.

⁵ Kamerstuk, 2020-2021, 31 289, nr. 437.

Het CvTE concludeert dat hoewel de vaardigheidsdaling in algemene zin gevolg lijkt van de coronapandemie, zij ook deels lijkt te zijn veroorzaakt door de mogelijkheid om bij de uitslagbepaling een cijfer weg te strepen. Uit het onderzoek komt naar voren dat het aantal kandidaten met lage scores flink is toegenomen. Het CvTE concludeert dat een deel van de vaardigheidsdaling verklaard zou kunnen worden door deze toename in lage scores. Als er verder wordt ingezoomd dan valt op dat de toename in kandidaten met een lage score het hoogst is bij wiskunde in het vmbo-kb en vmbo-bb. Wat ook uit het onderzoek blijkt is dat de vaardigheidsdaling bij wiskunde in het vmbo aanzienlijk groter is dan de daling in het havo en het vwo. In het havo en het vwo konden kandidaten het vak wiskunde niet betrekken in de duimregeling omdat wiskunde daar een kernvak is. In het vmbo is wiskunde geen kernvak en kon de duimregeling wel worden toegepast voor dit vak. Hoewel het onderzoek geen harde uitspraken hierover doet, zou het kunnen zijn dat de toename in het aantal lage scores op wiskunde in het vmbo en de hogere vaardigheidsdaling bij wiskunde in het vmbo te maken heeft met het toepassen van de duimregeling. We zagen immers in de Examenmonitor dat wiskunde in het vmbo verreweg het meest gekozen vak is om weg te strepen voor de uitslagbepaling.

Onze referentie
34852943

Normering in 2023

Het CvTE heeft aangegeven in 2023 dezelfde technische aanpassingen te moeten doen aan de normering als in 2021 en 2022 omdat de gevolgen van de coronapandemie nog steeds merkbaar zijn in het onderwijs. Normeren op de manier zoals dat voor corona gebeurde, is daardoor nog niet mogelijk. Desondanks streeft het CvTE ernaar om de exameneisen in 2023 zo goed als mogelijk te handhaven ten opzichte van voor corona en daarmee te waarborgen dat het behaalde cijfer recht doet aan de prestatie van de leerling. Het CvTE zal in 2023 een voorstel uitwerken over de normeringsmogelijkheden na 2023. Ik zal uw Kamer hierover informeren zodra er meer bekend is.

Tot slot

Ik heb veel waardering voor de grote inspanning van docenten, leerlingen, ouders en alle andere betrokkenen werkzaam binnen de scholen om leerlingen goed voor te bereiden op hun examens dit schooljaar. Deze inspanning wil ik zo goed mogelijk ondersteunen en dat doe ik door onder meer het aanbod binnen het programma NP Onderwijs de komende tijd verder uit te breiden, te verrijken en aan te passen. Daarnaast zet ik in op het verhogen van de kwaliteit, onder meer via het Masterplan Basisvaardigheden en andere acties die voortvloeien uit het regeerakkoord. Hierbij houd ik ook oog voor het mentaal welbevinden van leerlingen en ondersteun ik scholen via het NP Onderwijs en het programma School en Omgeving om acties op te zetten rondom dit thema. Ik wens alle examenleerlingen veel succes bij de voorbereidingen op het examen.

De minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs,

Dennis Wiersma